

28.8.2014

Liikenne- ja viestintäministeriö
PL 31
00023 Valtioneuvosto

Lausuntopyyntö laajakaistadirektiivin arviomuistiosta (LVM/1114/03/2014)

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivistä 2014/61/EU toimenpiteistä nopeiden sähköisten viestintäverkkojen käyttöönoton kustannusten vähentämiseksi (ns. laajakaistadirektiivi) hyväksyttiin 15.5.2014 ja se on saatettava voimaan vuoden 2016 alkuun mennessä. Tarkoituksena on alentaa laajakaistarakentamisen kustannuksia mm. verkkojen yhteiskäyttöä ja -rakentamista edistämällä, lupamenettelyä yksinkertaistamalla ja yhtenäistämällä nopeiden verkkojen asentamista uusissa ja peruskorjattavissa rakennuksissa.

Arviomuistiossa pyydetään ottamaan kantaa ensinnäkin siihen, että tulisiko direktiivi saattaa kansallisesti voimaan siten, että direktiivin velvoitteet sisällytettäisiin 1) sektorikohtaisiin lakeihin ja maankäyttö- ja rakennuslakiin vai 2) erillislakiin? Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet katsoo, että ensin mainittu vaihtoehto on perustellumpi: sektorikohtaisissa laeissa direktiivin velvoitteet olisi mainittu muiden lain mukaisten velvoitteiden joukossa. Lisäksi velvoitteet olisi helpompi saattaa lakiteknisesti osaksi lain systematiikkaa. Lisäksi erillislain säätäminen vaatisi kuitenkin muutoksia myös sektorikohtaisiin lakeihin vähintään lakiviittauksien muodossa. Muilta osin Kuluttajaliitto keskittyy lausunnossaan kiinteistöjen sisäverkkoja koskevaan sääntelyyn ja erityisesti direktiivin 8 artiklaan.

Yleistä

Laajakaistadirektiivin 8 artiklan mukaan kaikissa uusissa ja peruskorjattavissa rakennuksissa on oltava fyysinen infrastruktuuri nopeita sähköisiä viestintäverkkoja varten. Direktiivin 2 artiklan 2 kappaleen 3 kohdan mukaan nopealla sähköisellä viestintäverkolla tarkoitetaan viestintäverkkoa, jonka kautta pystytään tarjoamaan nopeudeltaan vähintään 30 Mbit/s oleva laajakaistayhteys.

Vuonna 2010 hyväksytyyn Euroopan unionin digitaalistrategian mukaan on pyrittävä varmistamaan, että vuoteen 2020 mennessä kaikilla eurooppalaisilla on oikeus nopeudeltaan vähintään 30 Mbit/s olevaan internetyhteyteen ja vähintään puolella kotitalouksista on mahdollisuus saada nopeudeltaan vähintään 100 Mbit/s oleva internetyhteys. Suomessa valtioneuvosto on vuonna 2008 asettanut tavoitteeksi, että käytännössä kaikki vakinaiset asunnot sekä yritysten ja julkishallinnon vakinaiset toimipaikat ovat vuoden 2015 loppuun mennessä enintään kahden kilometrin etäisyydellä 100 Mbit/s yhteyden mahdollistavasta valokuitu- tai kaapeliverkosta. Myös tulossa oleva television teknologiasiirtymä tuo uusia vaatimuksia rakennusten sisäisille viestintäverkoille.

28.8.2014

Kun otetaan huomioon sekä EU:n että Suomen tavoitteet, joiden mukaan tavoitteena on 30 Mbit/s nopeammat internetyhteydet, Kuluttajaliitto katsoo, että rakennettavien sisäverkkojen tulee mahdollistaa direktiivin vähimmäistasoa suuremmat yhteysnopeudet. Sisäverkkojen teknisistä vaatimuksista säädetään Viestintäviraston määräyksillä. Nykyinen sisäverkkoja koskeva määräys (M65) mahdollistaa riittävät tiedonsiirtonopeudet pitkälle tulevaisuuteen. Kuluttajaliiton mielestä ei ole tarkoituksenmukaista muuttaa toimivaa sääntelyä ja tämän vuoksi onkin perusteltua säätää, että rakennusten sisäverkkojen tulee olla kulloinkin voimassa olevien määräysten mukaiset.

Millaiset rakennustyyppit tulisi rajata direktiivin 8 artiklan soveltamisalan ulkopuolelle

Direktiivin 8 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioilla on mahdollisuus säätää artiklassa mainittuja velvoitteita koskevia vapautuksia, jos velvoitteiden täyttäminen on kohtuutonta esimerkiksi yksittäisille omistajille aiheutuvien kustannusten tai rakennustyypin vuoksi. Rakennustyypeistä mainitaan erityisesti omakotitalot ja loma-asunnot.

Kuluttajaliitto pitää perusteltuna rajata tietyt rakennustyyppit velvoitteesta rakentaa niihin nopeat sähköiset viestintäverkot. Tällaisia ovat:

- 1) Kiinteistöjen talous- ja ulkorakennukset (esimerkiksi varastot ja autotallit) siltä osin kun niissä ei ole sellaisia toimisto-, kokoontumis- tai teknisiä tiloja, joiden osalta viestintäverkot ovat tarpeellisia.
- 2) Omakotitalot: omakotitaloissa nopean viestintäverkon puuttumisen vaikutukset ulottuvat vain yhteen kotitalouteen ja kotitaloudella tulee olla itse oikeus päättää tarvitseeko se viestintäverkkoja vai ei. Lisäksi viestintäverkon rakentaminen omakotitaloon jälkikäteen on huomattavasti helpompaa ja halvempaa kuin monta asuntoa käsittävään rakennukseen.
- 3) Loma-asunnot: suurin osa loma-asunnoista on yhden perheen asuntoja ja siten ne voidaan rinnastaa omakotitaloihin. Kun on kyse useita loma-asuntoja käsittävästä rakennuksesta, on kuitenkin perusteltua vaatia niihin nopeita sähköisiä viestintäverkkoja ainakin niissä tapauksissa, joissa niiden varustelu vastaa kotien normaalia varustetasoa.

Millaisia peruskorjauksia 8 direktiivin mukaisten velvollisuuksien tulisi koskea

Rakennuksia voidaan peruskorjata monilla tavoin. Osassa peruskorjauksista viestintäverkkojen rakentaminen ja uudistaminen ei aiheuta kohtuuttomia lisäkuluja ja siksi niiden yhteydessä on luontevaa velvoittaa viestintäverkon rakentamiseen tai uudistamiseen. Osassa peruskorjauksista ei viestintäverkon rakentamisen tai uudistamisen yhdistäminen korjaukseen ei tuo mitään taloudellista säästöä, tällöin ei myöskään ole tarkoituksenmukaista asettaa velvoitetta sisäverkon rakentamiseen tai uudistamiseen.

Kuluttajaliitto katsookin, että velvollisuus uudistaa tai rakentaa sisäverkko tulee rajata vain sellaisiin peruskorjauksiin, joiden yhteydessä tästä on selvää taloudellista etua verrattuna siihen, että viestintäverkko rakennettaisiin tai uudistettaisiin erikseen. Tyypillisiä tällaisia remontteja ovat putkiremontit ja linjasaneeraukset sekä osa julkisivuremonteista. Toisaalta esimerkiksi katto- tai ikkunaremontit ovat tyypillisesti sellaisia, että viestintäverkon rakentamisen tai uudistamisen yhdistäminen niihin ei tarjoa taloudellista etua. Kuluttajaliiton mielestä rajausta on tarvittaessa tarkennettava esimerkiksi ympäristöministeriön määräyksillä.

Jotta velvollisuus rakentaa tai uudistaa sisäverkko nopeat sähköiset viestintäyhteydet mahdollistaviksi toteutuisi, tarvitaan riittävästi valvontaa. Sisäverkon rakentaminen tai uudistaminen erikseen on huomattavasti kalliimpaa kuin sopivan peruskorjausten yhteydessä. Jotta vältettäisiin tilanteet, joissa näin joudu-

28.8.2014

taan tekemään, tulee etukäteen varmistua, että kiinteistönomistajat täyttävät sisäverkon rakentamista tai uudistamista koskevat velvollisuutensa. Tämän vuoksi Kuluttajaliitto katsoo, että rakennusvalvontaviranomaiset varmistavat peruskorjausten vaatimia lupia myöntäessään, että rakennuksissa on jo olemassa riittävä sisäverkko tai että se rakennetaan peruskorjauksen yhteydessä.

Milloin vanha sisäverkko on sellainen, että se tulisi uusien peruskorjauksen yhteydessä

Lähes kaikissa peruskorjattavissa rakennuksissa on olemassa jonkin tasoinen sisäinen viestintäverkko, vähintään vanha lankapuhelinkaapelointi ja usein myös yhteisantennikaapelointi. Kun rakennuksessa on jo olemassa sisäverkko, pitää ratkaista milloin se on sellainen, että sitä ei tarvitse uusien peruskorjauksen yhteydessä. Kuluttajaliiton mielestä sisäverkon uusimistarvetta harkittaessa pitää ottaa huomioon sekä sisäverkon tekninen suorituskyky että asukkaan mahdollisuus valita viestintäpalvelun tarjoaja.

Kuluttajaliiton mielestä jo olemassa olevien sisäverkkojen ei välttämättä pidä pystyä tarjoamaan samoja yhteysnopeuksia kuin uusien – nopeuksien tulee kuitenkin olla kohtuullisen suuria. Lankapuhelinverkoissa tarjottavat internetyhteydet jäävät tiedonsiirtonopeudeltaan alle 30 Mbit/s, joten ne eivät missään tapauksessa riitä. Kaapelitelevisioverkossa pystytään tarjoamaan nimelliskohteille jopa 350 Mbit/s olevia internetyhteyksiä, joita voidaan tällä hetkellä pitää riittävän suurina. Siksi riittävän nopeaa kaapelitelevisioverkkoa voidaan pitää sellaisena, että jos talossa on sellainen, ei talossa peruskorjauksen yhteydessä ole välttämätöntä uusien sisäverkkoja.

Usein vanhat kaapelitelevisioverkot ovat sellaisia, että ne eivät anna asukkaalle mahdollisuutta valita nopean internetyhteyden palveluntarjoajaa, vaan asukas on sidottu asunto-osakeyhtiön tai vuokraloyhtiön valitsemaan kaapelitelevisio-operaattorin tarjoamaan internetyhteyteen (suurimmillaan vuokraloyhtiöillä on jopa yli 43 000 asuntoa). Tällaisessa tapauksessa yhdellä internetoperaattorilla on monopoli nopeissa internetyhteyksissä. Asunto-osakeyhtiön tai vuokranantajan vaihtaessa kaapelitelevisio-operaattoria kaikkien asukkaiden on vaihdettava myös nopeiden internetyhteyksien tarjoajansa – joissakin tilanteissa osa asukkaista joutuu vaihtamaan yhteytensä nimelliskohteeltaan jopa yli 70 prosenttia hitaampaan yhteyteen. Kuluttajaliiton mielestä rakennuksen omistajalla tulisi olla velvollisuus uudistaa sisäverkkonsa sopivan peruskorjauksen yhteydessä silloin, kun sisäverkko on sellainen, että se ei mahdollista asukkaalle palveluntarjoajan valintaa.

Lain tasolla ei ole tarkoituksenmukaista määrätä riittävän tarkasti siitä milloin jo olemassa oleva sisäverkko pitää uudistaa peruskorjauksen yhteydessä. Siksi Kuluttajaliitto katsoo, että Viestintävirastolle tulee antaa oikeus antaa asiasta tarkempia määräyksiä. Määräyksissä voidaan myös lakia joustavammin ottaa huomioon nopea tekninen kehitys.

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry

Juha Beurling
pääsihteeri

Timo Niemi
lakimies